

מעדני אשר

גליון תמו"ח (שנה י')

פרשת יתרו

תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע טיעודים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
ללשון הקודש: 47-111 לאידיש 12-311

איך בירך יתרו ברכת הגומל על יציאת מצרים הרי הוא לא היה שם?

הנה בש"ך בפרשת י"ח כתב על מה שאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם, דבירך ברכת הגומל כמו שאמרו בגמ' ברכות נ"ד ע"ב שאם היה חייב לברך ובא אחר ובירך, ברוך אשר גמלך כל טוב ואמר אמון יצא ידי"ח, לזה ישראל היו חייבים לברך ובא יתרו ובירך להוציאם ידי חובתם.

וכן כתב בתורת חיים סנהדרין צ"ד עמוד א' כל מי שנעשה לו נס צריך להודות ולומר ברוך כדאיתא בגמ' ברכות נ"ד ע"ב ארבעה צריכין להודות וכו' מאי מברך אמר רב יהודה ברוך הגומל חסדים טובים, ובגמ' שם משמע דאם בירך אחר ואמר ברוך ה' אשר גמלך טוב וכו' וענה אמון יצא ואפילו לכתחילה משמע דשפיר למיעבד הכי דקאמר התם רב יהודה חלש ואיתפח על לגביה רב חנן בגדתא ורבנן אמרי ליה בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפרא אמר להו פטרתן תו מלאודויי, ואם כן בשעה שאמר יתרו לפני משה וכל ישראל ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו' מסתמא כולם ענו ואמרו אמון, ויצאו חובת הגומל.

וכן כתב בחידושי הגר"ז סימן צ"ח על הפסוק ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה ד' לישראל וגו', ויאמר יתרו ברוך ד' אשר הציל אתכם מיד מצרים וגו' דהנה בשו"ע אור"ח סימן ר"ט סק"ד מבואר דאפשר לברך ברכת הגומל על טובת חבירו, וכתב הרמ"א הטעם בזה"ל, ואין זה ברכה לבטלה מן המברך אף על פי שלא נתחייב בברכה זו, הואיל ואינו מברך רק דרך שבח והודאה על טובת חברו ששבח בה, וכתב ה"ט"ז משמע דוקא ששמח בלבו על שזה נתרפא או ניצל, אבל אינו שמח בלבו כל כך, אלא שאומר כן מפני השלום, אין לברך בשם ומלכות, דהוא ברכה לבטלה, וזהו המבואר כאן, "ויחד יתרו על כל הטובה", דהיינו ששמח על הטובה, ולכן "ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל", דהיינו דבירך ברכת הגומל משום ששמח על טובת והצלת ישראל, היה יכול לברך על כך ברכת הגומל וההודאה.

הנה הא דכתבו דבעת יציאת מצרים היה חיוב של ברכת הגומל: דבר זה קדים בראשונים דכתבו הנה המרדכי מסכת פסחים סדר של פסח רמז תרי"א כתב ויש אומרים דלכך צריך שלש מצות לזכר לחמי תודה כדאמרינן בגמ' ברכות נ"ד ע"ב ב' ד' צריכין להודות וחשיב יוצא מבית האסורים, והשתא נמי נגאלו משעבוד מצרים, ובלחמי תודה היו ג' מיני מצה מנחות ע"ז א' ואף על גב דבלחמי תודה היו ארבעים חלות ע"ז ב' מ"מ אם אפאן בדיעבד ד' חלות יצא ע"ז א' והשלשה היו ממצה והד' מחמץ.

איך בירך יתרו על הניסים שהיה במצרים הרי לא ראה את מקום הניסים?

בפרשת י"ח ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה וגו'.

הנה איתא במשנה ברכות נ"ד ע"ב א' הרואה מקום שנעשה בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה.

ובגמ' שם ילפינן מפסוק הנ"ל דחזינן שיתרו בירך על הנסים שעשה הקב"ה לאבותינו.

ובמהרש"א שם הקשה: וז"ל וא"ת למ"ד דבעי שם ומלכות בכל הברכות, הרי כאן שאמר יתרו ברוך ה' אשר וגו' אין כאן מלכות וז"ל אשר הציל אתכם וגו' מתחת יד מצרים הוא במקום מלכות שממשלתו בכל, וכן כתב הפני יהושע שם.

יש להקשות: הרי לא מברכין על נס רק כשרואים את מקום הנס, והרי יתרו לא ראה מקום הנס, שהרי לא באה עליהם רק במדבר, א"כ איך בירך, כך מקשה במאירי ברכות נ"ד ע"ב א', ובשיטה מקובצת שם, וכן המהרש"א, ובגליוני הש"ס שבת ל"א ע"ב, ובעיון יעקב שם.

איכא כמה תרוצים:

- א. כל שרואה הרבים הניצולים כרואה מקום הנס דמי, לכן יתרו כשראה את עם ישראל שניצלו היה יכול לברך כמו שראה את המקום ממש, כך תירץ בשיטה מקובצת ברכות נ"ד, וכן כתב המאירי, וכן פסק הרמ"א אור"ח סימן ר"ט ס"ק ע"ג שערי ציון שם ס"ק י"ח.
- ב. כיון דכתוב שבה אל הר האלוהים, והענן הרי היה משהו את כל ההרים, נמצא שמשם היה יכול לראות ארץ מצרים ושפיר בירך, כך תירץ בעיון יעקב ברכות נ"ד ע"ב א'.
- ג. לכתם במדבר בכלל נס הצלתם ממצרים הוא וראה שם עמהם נסי המן והבאר וענני כבוד, דאז הוא גמר ניסי מצרים לכן היה יכול לברך, כך תירץ בספר המכתם הלכות ברכות והודאה, וכן המהרש"א ברכות נ"ד.
- ד. כיון דיצאו ממצרים עפ"י ה', וכן מן הים סוף נסעו ע"פ ה', וכל מסעיהם עפ"י ה' היו, ועל כן כל המקומות כמקום אחד חשבינן להו, וכדאמר בגמ' שבת ל"א ע"ב דהוא ליה מהאי טעמא כסותר על מנת לבנות באותו מקום, אף דהסתירה במקום אחד והבנין במקום אחר, ועל כן שפיר ה"ל כאילו היה במצרים ובים סוף מקומות הנס עצמן, כך תירץ בגליוני הש"ס שבת ל"א ע"ב.
- ה. משה רבינו המשיך הנס והראו לעיני יתרו כאילו הוא נעשה עכשיו, הרי זה כמו תמונות שעושים כעת, לכן הוא כאילו שראה את הנס לכן היה יכול לברך על זה, כך תירץ האמרי אמת לקוט"ס דף ל"ח.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הגאון רבי ישראל גבריאל חיים אדלר שליט"א ירושלים

אב"ד טורדא

לעילוי נשמת אמו

האשה החשובה מרת מרים בת הרב גבריאל חיים עבי ע"ה

נפטרה כ"ה שבט ת.ג.צ.ב.ה.

האם יש איסור לכהן גדול לאכול בסעודת מצוה?

בפרשת י"ח י"ב ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלוקים.

הנה הרמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ה' הלכה ד' כתב לא יכנס הכהן גדול לא לבית המשתה ולא לסעודה של רבים אפילו הם של מצוה, **וכן כתב באור שבע** הרי"ב י"ב ע"ב על הא דאמרין בגמ' שכהן נוטל מנה יפה, שאי אפשר לפרש בכהן גדול משום דאסור לו לאכול עם אחרים.

ובספר דרך חכמה להגרי"ח קנייבסקי שליט"א בביאור הלכה הלכות כלי המקדש פרק ה' הלכה ד' **הקשה:** מהא דאיתא במשנה יומא עי' ע"מ א' ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקודש, חזינן דהיה מיסב בסעודה עם אחרים, דדוחק לומר שעשה סעודה לאחרים והוא לא השתתף.

ומתיר: דאפשר דרק בסעודה של אחרים לא השתתף, אבל בסעודה של עצמו היה משתתף.

ובאור שמח הלכות כלי המקדש פרק ה' **כתב דלפי דברי הרמב"ם:** אתי שפיר מה דתניא בגמ' סנהדרין י"ח ע"ב אין מושיבין כהן גדול בעבור שנה, ולא תני בעיבור החודש, משום שבעיבור החודש היו עושין סעודה, כדתני בגמ' סנהדרין ע' ע"א ויעוין ברמב"ם פרק י"ח מהלכות קדוש החודש ה"ט שאף בעיבור חודש לפי חשבון היו עושין סעודה, לכן לא היה יכול לכנס לעבור החודש, רק בעבור שנה שלא היו עושין סעודות, אמר משום שאין יכול לשבת משום צינה.

יש להקשות: איך היה מותר לאהרן לאכול לחם עם חותן משה, הרי אסור לאכול בסעודה של רבים, כך מקשה האמרי אמת על הרמב"ם, ובדרך חכמה על הרמב"ם.

איכא כמה תרוצים:

- א.** קודם מתן תורה הויא, לכן לא היה איסור, כך תירץ אמרי אמת הלכות כלי המקדש פרק ה'
- ב.** מסתמא אהרן נהיה כהן גדול רק בשמיני למילואים, ועדיין לא היה כהן לכן היה מותר לאכול, כך תירץ הגרי"ח קנייבסקי בספרו דרך שיחה בפרשתו.
- ג.** שאני הכא שזה היה משום כבודו, ובכהאי גוונא מותר, כך תירץ הגרי"ח קנייבסקי בספרו דרך שיחה בפרשתו.

האם סעודה שתלמיד חכם משתתף בה נקרא סעודת מצוה?

איתא בגמ' ברכות ס"ד ע"א אמר ר' אבין הלוי כל הנהנה מסעודה שת"ח שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו השכינה שנאמר בפרשתן **"ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים"** וכי לפני האלהים אכלו והלא לפני משה אכלו, אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שת"ח שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו השכינה.

הנה המגן אברהם סימן תקס"ח סק"ה מונה כל הסעודות שהם סעודת מצוה, ואח"כ כותב המגן אברהם איתא סוף ברכות, כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאלו נהנה מזיו השכינה.

ובמחצית השקל שם: כותב דמדבריו משמע דסבירא ליה דסעודה שתלמיד חכם מיסב נקרא סעודת מצוה, **וכותב** דמתשובת חות יאיר סימן ע' נראה דסבירא ליה דלא הוי סעודת מצוה, ועיין מחצית השקל סימן של"ג.

ובסידור בית יעקב חודש אב איסור אכילת בשר אות י"ח כתב ונ"ל שהמקבל אורח תלמיד חכם בתוך ביתו, יומא טבא, ואין לך סעודת מצוה גדולה מזו, שהנהנה מסעודה שתלמיד חכם מיסב בה כנהנה מזיו השכינה, וגדולה הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה, על כן אם החכם האורח הבא, צריך לאכול בשר משום חולשא דאורחא, או שהוא בן ספרד שאינו נוהג בחומרת מנהג זה, נ"ל להתיר לבעל הבית לאכול עמו בשר ולשתות יין.

איך קיבלו את יתרו כשבא להתגייר

הרי אין מקבלין גרים כשעם ישראל בגדלותו?

בפרשת י"ח א' וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו וגו'.

איתא בגמ' זבחים קט"ז ע"א **דיתרו נתגיייר.**

וכן איתא ברש"י בפרשתן כשנתגיייר יתרו הוסיפו לו אות דקודם לכן קראו לו יתרו, וכשנתגיייר הוסיפו לו שם יתרו.

הנה איתא בגמ' יבמות כ"ד ע"מ ב' וכן ע"י ע"א ת"ר אין מקבלין גרים לימות המשיח, כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה.

והטעם: דחיישינן דאין הגירות שלמה דעושהו או משום פחד או משום הטובות שיש לישראל.

יש להקשות: אי"כ איך קיבלו את יתרו, הרי נמי בא משום ששמע גדולתן של ישראל, כך מקשה בתפארת יהונתן בפרשתו, וכן בפנים יפות פרשת בשלח, וכן באגרא דכלה בפרשתו, וכן בתקון משה בפרשתו, וכן בפרדס יוסף, וכן במהרי"ל דסקין.

איכא כמה תרוצים:

א. מידי הוא טעמא אלא משום שלחן מלכים וכו'. קמ"ל קרא דאף שהיו ישראל באותו שעה בגדולתן, אפ"ה קבלו את יתרו, כיון שהיה שר ולית ביה משום שלחן מלכים, כך תירץ בפנים יפות פרשת בשלח, וכן בתפארת יהונתן בפרשתו.

ב. כיון שהיה חותן משה לכן היה מותר, כך תירץ בתפארת יהונתן בפרשתו.

ג. ובאגרא דכלה בפרשתו תירץ על פי מה דאיתא במדרש בפרשתו על הפסוק וישמע יתרו הדא הוא דכתיב משלי ג' ל"ה כבוד חכמים ינחלו וכו', שלח לו ביד שליח כו' שלח לו אגרת כו', בא לדיוק כבוד חכמים ינחלו, דהנה אין מקבלין גרים לימות המשיח יבמות כ"ד ב' וכן המתגיייר בעבור איזה סיבה טובה גופניות אשה וממון וכיוצא, והנה כאן ביתרו בא להתגיייר יש מקום חשש טובה גופנית, חתנו נעשה מלך ויצא שמעו בכל העולם הנה אין מקום לקבלו, אבל חכמתו עמדה לו, לא ערב אל לבו לגשת אל הקודש מבלי רשות, וז"ש וישמע יתרו כו', יתפרש מלשון הבנה, הבין איך השיי פעל כל זאת ואין מקום להתקרב אל הקודש, על כן שלח מקודם שליח או אגרת, והשיי אמר למשה צא, הה"ד כבוד חכמים ינחלו, בשביל שעשה בחכמה ניחא כל הכבוד הזה, וכן כתב בתיקון משה להגאון רבי משה פולק תלמיד הכתב סופר בפרשתו.

האם יתרו היה במצב של סכנה מרוב שמחה

על הצלת כלל ישראל?

בפרשת י"ח ט' ויחד יתרו.

ובתרגום אונקלוס וחדי.

הנה האור החיים הקדוש מקשה: צריך לדעת למה ידבר הכתוב כאן ארמית ולא אמר לשון ברור שהוא לשון הקודש, והגם שאמרו בגמ' סוטה ל"ב א' בשבעים לשון, אף על פי כן דבר יגיד בשנותו את טעמו. **ומתיר:** כי יודיע הכתוב כי מרוב השמחה נתחדד בשרו, כי תמצא כשתהיה לאדם שמחה והוא דבר שלא כפי המשוער במושג הרגיל תולד בו הרגשה בהרכבת מזג ולפעמים יתעלף ולפעמים יסתכן ממש, והנה יתרו הגם שקדם אצלו ידיעה מבשורות הטובות אף על פי כן כששמע תוכן הנס ומה גם ברדיפת המלאך אותם כמו שפירשתי בפסוק ה' ויספר משה והצילם ה' נתחדד בשרו, **ודבר זה מורגש הוא אצל כל בעל חי מרגיש.**

אבא שמבקש מבנו שיקנה לו סגריית האם צריך לשמוע בקולו?
בפרשתן כי ייב כבד את אביך ואת אמך.

קימ"ל יורה דעה סימן ר"מ אמר לו אביו לעבור על דברי תורה, בין מצוה עשה בין מצות לא תעשה, ואפילו מצוה של דבריהם לא ישמע לו.

יש לחקור אבא שמבקש מבנו שיקנה לו סגריית האם אינו צריך לשמוע בקולו כיון דעישון סגריית היא סכנה והויא בכלל ושמרתם מאוד לנפשותיכם הויא כאומר לו לעבור על איסור שאינו צריך לשמוע בקולו או דילמא חייב לשמוע בקולו.

הנה בספר וישמע משה לידידי הגאון רבי משה פריד שליט"א חלק ב' ע"מ ר"ה מביא ששאל את הגרי"ש אלישיב זצ"ל באב שמבקש מבנו לקנות לו קופסת סגריית, והבן יודע בבירור שמטרת הקניה היא כדי לעשן את הסגריית האם חייב לקנות את הסגריית לאביו משום כיבוד אב או דילמא אסור להכשיל את האב בדבר זה.

והשיב: אף שעישון סגריית הוא דבר מסוכן, מכל מקום במה שהוא קונה את הקופסת לאביו עדיין אין בזה סכנה ודאית, שהרי יכול להיות שאביו יעשן רק סגריה אחת ליום, ולא יהיה בזה סכנה, וא"כ שוב אין בזה משום לפני עיוור, וחייב לציות לאביו, ואף כשהבן יודע בבירור שאביו מעשן הרבה סגריית בכל יום שהוא מסוכן מאוד, מכל מקום במה שהבן קונה את הסגריית עדיין אין בזה משום לפני עיוור, כיון שיש אפשרות להשתמש בהם באופן שלא יהיה בהם משום סכנה.

ובשו"ת משנה הלכות חלק י"ב סימן כ"ג נמי נשאל במי שאביו ציווהו שיקנה לו סגריית האם צריך לשמוע בקולו, עיי"ש מה שכתב בזה.

האם משום מצות כיבוד אב ואם צריך הבן להרשות לאמא לעבור על איסור בתשקצו?

הנה התוספות קדושין ל"א ע"מ ב' מביא בשם הירושלמי פאה פרק א' הלכה א', וכן קדושין פרק א' הלכה ז' דאמיה דר' ישמעאל כל שעתא ושעתא דהוה אתי רבי ישמעאל מבי מדרשא היתה רוחצת את רגליו והיתה שותה את המים כששמע רבי ישמעאל שהיתה עושה כך היה מסרב בדבר, עד שבאת לפני חכמים והיתה קובלת על ר' ישמעאל בנה שלא היה מקיים מצות כיבוד, ונבהלו חכמים בדבר ושאלו לרבי ישמעאל וספר להם המעשה וצוה לו שיניחנה לעשות רצונה ובענין זה הוא כיבוד.

יש להקשות: מדוע היה כאן מצות כיבוד, הרי האמא עוברת על איסור דאורייתא של לא תשקצו, ובמקום איסור אין מצוה של כיבוד אב, כך מקשה בהגהות פורת יוסף קדושין ל"א ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

- א. איסור בתשקצו תלוי בדידה, וכל שלעצמו אינו בתשקצו אינו עובר, וכיון שלאמא של רבי ישמעאל זה לא היה משוקץ דזה היה זכות בשבילה, לכן לא היתה עוברת איסור, כך תירץ בהגהות פורת יוסף קדושין ל"א ע"ב.
- ב. ע"פ מה שכתב בספר עלי תמר על הירושלמי דאימיה דרבי ישמעאל עשתה כן לסגולה ולרפואה, לפי הנ"ל אתי שפיר שהרי בכהאי גוונא שעושה לצורך רפואה ליכא ביה משום בתשקצו וכמו שכתב בכף החיים יו"ד סימן פ"א אות ז' א"כ ה"ה ה"כא, כך תירץ בספר זרע חיים סימן ז'.
- ג. יתכן שהיא שטפה את רגלי בנה ביסודיות ולאחר שרגליו היו נקיות, היא שבה ושטפה אותם ושתתה את מי הרחיצה השנייה, כך תירץ הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

מדור לפרסום ספרים חדשים של ידידי ותומכי המכון שנתקבלו למערכת

ישמח לב מבקשי ה' הופיע הספר שרבים ציפו לו

"משנת המשפט"

על הלכות צדקה ומעשר כספים מסודר על פי סימני השו"ע מאת אחי הגדול הגאון רבי ישעיה שורץ שליט"א רב בית כנסת המרכזי שכונת אתרוג ביתר והבר בד"ץ לממונות ומח"ס ספרים המפורסמים משנת המשפט - טוען ונטען - אבידה ומציאה שהתקבל בכל תפוצות ישראל

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונשדך ע"י יודיעו הרב מרדכי זוסקין הגר שליט"א בחקלון א להתגייר ולהסתכן האם מותר. ויחד יתרו שמל עצמו ונתגייר, ולכאורה גוי שזה סכנה בשבילו להתגייר צ"ע האם מותר לו להתגייר, והנה יתרו בא ונתגייר והוצרך למול את עצמו והרי במדבר היה סכנה למול כי לא היה להם רוח צפונות וא"כ האין נתגייר. ולמשל גוי שידוע שלאחר שיתגייר יתרו אותו בגלל שהוא יהודי האם מותר לו להתגייר.

ב משה היה מלך? ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני האלוקים. ומבואר שמה היה עומד ומשמש לפניהם בסעודה וצ"ע אף היה מותר לו והא ק"ל בקידושין ל"ב מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, והנה בכתבים בשם מרן הגרי"ם מבואר דבשעה שנאמר (שמות ו יג) ויצאם אל בני ישראל לתנמה למלך כמו שמבואר בגמ' וזכרם ק"ב דמשרע"ה היה מלך, וא"כ אין מותר לו לשמש אותם.

ג להרהר על עבודה בשבת. ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך. כתב רש"י ועשית כל מלאכתך כשתבא שבת היא בענין כאלו כל מלאכתך עשויה שלא תהרהר אחר מלאכה, והנה בגמ' בשבת דף ק' דרשו מהפסוק ממצוא הפצץ ודבר דבר דיבור אסור הרהור מותר, דהיינו שמוותר לאדם להרהר בלבו מענין מלאכתו בשבת ובלבד שלא יוציא בפיו, ולכא' הגמ' בשבת סותרת את המבואר ברש"י שאסור להרהר אחר מלאכה בשבת וצ"ע.

ד לא תחמוד. באבן עזרא כתב להקשות אין ייתכן לחייב על חמדת הלב, וצ"ע קושיות דבמכילתא כאן מפורש שגם בלא תחמוד אינו עובר עד שעושה מעשה וכן פסק הרמב"ם וא"כ אינו מובן קושיתו. ושאלתי למרן הגר"ח קניבסקי השיב לי שהאבן עזרא חולק וסובר שאף על חמדת הלב לבד עובר, וצ"ע א"כ לפי"ז בשיטת האבן עזרא מה ההבדל בין הלאו של לא תחמוד ללאו דלא תתאוה הנאמר בדברות השניות, ומדוע יש חילוק בלשון.

ה השבת אבידה או פרנסת עצמו: מעשה באדם שעצר מונית בכדי ליסוע לחנות פלונית. הנהג, ששמע מהנוסע את היעד אליו הוא מבקש להגיע יודע שהחנות הזו נסגרה זה מכבר. האם הוא מחוייב לגלות לנוסע שהחנות נסגרה ואין טעם בנסיעה אליה? תאמר, ודאי שהוא חייב, מדין השבת אבידה! אבל הרי יש דין בהשבת אבידה: "שלך קודם לשלך", היינו שאדם לא מחוייב להפסיד מפרנסתו בשביל להשיב אבידה ליהודי אחר, ובגד"ד אם הנהג יגלה את אחזני הנוסע שהחנות סגורה, הרי שהוא מפסיד כאן את הנסיעה שהיא פרנסתו! האין נדון להאי דינא?

ו חידה: אין יתכן איש שיהיה רבע לוי.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה. אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגדרה על סך 1000 ₪.
  2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה. כך שכל מי שישלח יותר תשובות יזכה להשתתף בהגרלה.
  3. כל חודש, בראש חודש תועדף הגרלה בין כל השולחים, הוזהב ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
  4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
  5. שמונו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5556617 או במייל meir.s1000@gmail.com ולברורים ופרטים נוספים בטלפון 057-3154010 נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו.
- אנו תודים ומבקשים השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעוד"ל לפני שיצא לאור בעתיד בל"ג.
- תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח אדר יום שני פר' תרומה

מכתבים למערכת

על מה שמכּו העולם שלא לנגב את הכּוס בשבת לפני שתייה קפה או תה הרי עובר על איסור בישול שמבשל את המים שנשארו בכּוס

מה שהבאתם בשם שו"ת דברי יציב אור"ח סימן קפ"ו שהעיר על מה שמכּו העולם בשבת כששותים תה או קפה ושופכים מהדוד שהוא כלי ראשון, ומבשל את המים שבתוך הכּוס, ואע"ג דבשול צריך שיעור, מ"מ חצי שיעור אסור, וכתב כמה צירופים ליישב מנהג העולם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת נראה ע"פ מה דאיתא בשו"ת בית אפרים דאע"ג דפסיק רישא אסור בדרבנן, מ"מ אם מגלה דעתו בפירוש שאינו רוצה ע"י עשושה מעשה, שאינו רוצה כהאי גוונא מותר, וא"כ כאן נהגו העולם לנער הכּוס ממים שנשארו, א"כ עושה מעשה שאינו צריך שיתבטלו המים שנשארו על כן ליכא חשש.

הרה"ג דוד הירש שליט"א אשדוד

נראה להעיר דבספר אורח דוד ע"פ פ"ז מובאת דעת הג"ר דוד בהר"ן זצ"ל דיש לזהר שלא תהא טיפת מים בכּוס כאשר מווגן את התה, ובהערה שם שמענו שנחלק בזה עם רבי משה לייב שחור זצ"ל שסבר שכיון שאין צריך את הטיפה, הו"א כמי שאינו וליכא בזה איסור בישול, לכאורה יש לומר עוד סברא בזה, דאין איסור בישול אלא כשיש דבר המתבשל, והגדרת המלאכה הוא תיקון הדבר ע"י האש, אבל כאשר דבר המוכשר להנאת האדם, דבטל במיעוט ואין שום אפשרות להנות ממנו, אינו דינו כחצי שיעור אלא אין זה בכלל בישול כלל, ולכן בלחלוותי שברפנות הכּוס, שאי אפשר בכלל להנות ממנו ואין בו ממשות אין כאן בישול.

הרה"ג דוד וויס שליט"א ירושלים

נראה לציין מה שכתב בספר מאור השבת דף קמ"ג עצה מבעל מח"ס אבן ישראל שמקודם ישטוף הכּוס בחמין ואח"כ ישפכו לחוץ וישוב ימלאנו מים המין שבכחאי גוונא בודאי הו"א פסיק רישא דלא ניחא ליה בטפיין שנתבטלו, וגם אינו דרך בישול.

האם יש חיוב לנקות את השיניים בשבת לפני שיוצא לרשות הרבים

שלא יעבור על הוצאה

מה שחקרתם בשם הפוסקים האם יש חיוב לנקות את השיניים לפני שיוצא מהבית בשבת כדי שלא יעבור על איסור הוצאה או דילמא אינו צריך לנקות.

הגאון רבי נפתלי צבי מרמורשטיין שליט"א קרית צאנו נתנה דומ"ץ בבחי"ד לעניני סמנות ירושלים יש להוסיף דהנה מרגלא בפומיה ד"כ מרן בעל השפע חיים ראה שפע חיים סליחות דרוש כ"ח להזכיר מהאריז"ל שער הכוונות דף ע"ד שפעם אחת הראו לו בהקנין חכם אחד גדול בדורות מן הדורות הקודמים שהגיע זמנו להעלותו לדרגה עליונה ודנו אותו גם על דקדוקי מצות קלות, ואחד מהדברים שפעם אחת היה הולך בדרך ביים שבת, ונכנס מאליו מעט עפר בתוך מנעלו בלתי כוונה, ולא נזהר להסירו, והלך בו ד' אמות ברה"ר, ועל דבר זה היה מענינים אותו עתה, וכן איתא בנגיד ומצוה דף כג ע"א ובשער הגלגלים דף כ"ב ע"א ע"ש, ולכאורה זה רק בחסדי גדול שדקדק בו כחוט השערה, אולם בספר חסד לאלפים סימן ש"א אות כ' כתב דע"פ העובדא הנ"ל חויבא רמי עלן להזהר בזה, וכן הובא ביפה ללב חלק א' דף י"ט אולם ראה בשו"ת ארץ צבי סימן ע"ב בהערה שאין בזה שום איסור, וכן כתב בשו"ת יביע אומר חלק ה' סימן כ"ח אות ג.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד

להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א

למקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com

לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

הודעה חשובה

לרבים השואלים ספרי

"מועדני אשר על המושה חומשי תורה" ד' חלקים

אולו מן השוק ואין להשיגם

א"ה בקרוב יצא לאור חלק חדש חלק ה' מגליונות של שנת תש"ע כל מי שמעוניין להנציח את קרוביו בספר החדש שיתקשר למערכת

ספרים שיצאו ע"י המערכת ואפשר עדיין להשיגם:

ספר מועדני אשר: חקירות הלכתיות על כל הלכות הג הפסח.

ספר מועדני אשר: חקירות הלכתיות על כל הל' בר מצוה, חינוך, ותפילין.

איזה היתר יש לתת בשבת שירה מוזנת לצופרים הרי אין מוזנתו עליך

מה שהבאתם מהמגן אברהם אור"ח סימן שכ"ד ס"ק ו' תמה על מנהג ישראל לתת חטין בשבת שירה לפני העופות, דזה אינו נכון שהרי אין מוזנתו עליך, והבאתם כמה תרוצים בשם אחרונים.

הרה"ג לייבל דוידוביץ שליט"א ירושלים

נראה לציין את התירוץ הדיוע שכתב בספר ישמח ישראל פרשת בשלה שע"י שאנו נוטנים מוזנת לבעלי חיים שאין מוזנתם עליך, מתעורר עלינו רחמים שנקבל את מוזנתנו אע"פ שאין אנו ראוים לכך, ונמצא שהוא כבר לצורכנו ומותר לעשותו בשבת.

הרה"ג יוסף קרביץ שליט"א מודיעין עילית

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

הרה"ג יצחק קדמון שליט"א שעלבים

הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א כולל סאטמאר ירושלים

יש לציין דבשו"ת נשמת שבת סימן ר"ז כתב עצה שיניח את גרגרי החטה בחצר בערב שבת, וכססה אותם בצלחת כדי שלא ייאכלו לפני שבת, ובשבת ישול את הצלחת ע"מ להשתמש בה ונמצא החיטים מגולים, ויכלו הצירופים לאכלם בשבת.

האם אדם יכול להשביע אדם שעדיין לא נולד

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דכתוב פרשת בשלה י"ג י"ש ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל וגו' ובגמ' סוטה י"ג ע"ב א' הלך משה ועמד על שפת נילוס, אמר לו יוסף, יוסף, הגיע העת שנשבע הקב"ה שאני גואל אתכם, והגיעה השבועה שהשבעת את ישראל, אם אתה מראה עצמך מוטב, אם לא הרי אנו מניקין משבועתך, חיונין מזה שמשא רבינו נמי היה מושבע על שבועת יוסף, וקשה מהא דקמ"ל יורה דעה סימן רכ"ח ס"ק ל"ה אי אפשר להשביע הנולדים אחר זמן, א"כ מדוע היה משה מחיוב להוציא את עצמות יוסף הרי לא היה בשעת השבועה ותרצתם.

הרה"ג יחיאל יהודה משה דנציגר שליט"א מודיעין עילית

נראה לתרץ, שהרי סרח בת אשר היתה קיימת, וגם היא יצאה ממצרים, וגם היא היתה בכלל השבועה של יוסף, ולא היו יכולים לצאת בלעדה, שהרי אי אפשר לצאת ממצרים ולהשאיר שם אחד מבני ישראל, וממילא היה מוכרח משה לילך ולהוציא את עצמות יוסף כי השבע השביע וגו' שהרי מבלעדי זה לא היו יכולים לצאת, ולכן אמרו בגמ' סוטה י"ג שסרח בת אשר הראתה למשה את קבר יוסף שכל זה היה תלוי בעיקר בסרח בת אשר.

מדוע הנשים אמרו שירה רק על זה שהסוסים טבעו בים

מה שהקשתם על הא דכתוב בפרשת בשלה פ"א ו' ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורכבה רמה בים דיש להקשות מדוע הנשים אמרו דווקא שירה על זה שסוסי פרעה טבעו בים, ולא אמרו שירה על גאילת עצמן, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג יהושע רייזמן שליט"א קרית בעלזא בית שמש

הרב נפתלי עקשטיין שליט"א ירושלים

נראה לתרץ ע"פ מה שכתב השל"ה בפרשת בשלה דאנשי הצחות והמליצה אומרים שמרים עם הנשים לא אמרו שירה כי הנשים פטורות, רק יצאו בתופים ובמחולות לשמחה, ובאו כמה בחורי ישראל לראות בשמחתם, ואז צעקה מרים "ותען להם" לכו לאהליכם במקום שאומרים הנשים שירה, וגם אתם ישירו לה' כי גאה, לפי הנ"ל אתי שפיר אבל השל"ה דוחה את דבריהם: מהא דאיתא במדרש מכילתא בשלח מסכתא דשירה י; וילקוט שעמוני ח"א רמז רנ"ג שאמרו כמו שאמר משה רבינו ע"ה שירה וישראל ענו אחריו, כן אמרה מרים והנשים אחריה.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

יש לציין דהחוקוני נמי כתב שהנשים אמרו את כל השירה כמו הנשים, והא דכתוב בפסוק שאמרו רק שירה פסוק אחר, נקט אחד וה"ה שאמרו הכל.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד

הרב חיים ימפל שליט"א אשדוד

לרגל שמחת הולדת בתו תח"י במז"ט

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

ידוה נחת מכל יוצ"ח ויצליח בכל אשר יפנה